

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Egyenlőség.

A magyar állam jövőjét egyedül annak *nemzeti* alapon való fejlődése biztosíthatja. A nemzeti erő kifejlesztése és mindannak erősítése, ami a faji egyenlőségnek kidomborítását és érvényesülését előmozdítja, szélesebb keretben, mélyebben való gondozása, képezte a multban nagyjaink vágyát és ugyanez hevíti és lelkesíti jelenünk legjobbjait, mert nemzeti hevület nélkül nincs nemzeti nagyság.

A modern kor nem az anyagi erő, hanem a *kultúra* kora. Az újkor minden nagysága a *művelődés* talajából sarjadzott. A kulturában erős és előhaladt kis nemzetek dicsőségesen álltak meg a nemzetóriásokkal vívott aránytalan küzdelmeket. Világos ebből, hogy csakis a nemzeti szellemű művelődésben előhaladt nemzeteké a jövő. Ezt bizonyítja legnagyobb magyarunknak, nagy *Széchenyinek*, a jövőbe messze látó jós-lata is. Ő könnyezett népünk visszamaradottságán. Hazafias megindultságtól zokogva mondja: *Talánánám, nevelném*, szívemre ölelném e nagyra-hívatott nemzetet, hogy erős legyen a *kultúrában*, mert akkor legyőzhetetlen.

És *Széchenyi* intelme nem hangzott el a pusztában, akadtak nagy szellemek, akik áthatva a nagy igazságtól, hogy csakis a nemzeti kulturában erős magyar nemzetnek van jövője, a nagy eszmét magukévá tették és realizálták. Örök hála nagy *Eötvös* kultuszminiszterünknek, aki az 1868. évi törvényekkel a magyar nemzeti köz-művelődésnek alapját vetette meg. Haladtunk, fejlődöttünk erőnk és tehetségünkhöz képest a nemzeti kulturában és hála a magyarok Istenének, ma már nincs mit szégyenkeznünk iskola-intézményeinkkel a művelt nyugattal szemben sem. Csak egy tér van, ahol haladás nincs, ahol még ott vagyunk, ahol újabb alkotmányos életünk reggelén, 67-ben voltunk. Nemzeti népoktatásunknak csak egy sajtó sebe van, amely majd 40 éve vérzik, anélkül, hogy sorsunk in-

tezői enyhítő irt csepegtettek volna rá. E seb, oh talán nem is kell mondanunk, a magyar néptanító *kollus* anyagi helyzete. Pedig «a *tanító*, az *iskola*»: nem a diszes palota, nem a törvények és paragrafusok özőne, hanem a tanító *lelke* és *szíve* az, ami az iskola szellemét teszi: a tanító szíve-lelke az, amiből a haza reménye, a reánk bizott ifjúság táplálkozik. A *nyomor*, a nélkülözés, az elégtelenség anyja és mindezek mint lidérenyomás nehezdednek lelkünkre, pedig a tanítónak *ideális* lelkületűnek, életkedvtől duzzadónak kellene lennie, mert hasonérzelmét csak azonos érzelem szül. De bár a magyar tanítóság a magyar társadalomnak úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben utolsó embere volt, mert amíg állását eléggé magasztalták, hivatását a csillagokig emelték, addig személyét lekiécsinyelték és tisztességes megélhetésről nem gondoskodtak. A magyar néptanító azonban mégis hű maradt hivatásához, mert vezérlőelve az volt, dolgozni e nemzet javán, amelynek hű fia, hogy munkája gyümölcse érlelje meg az elismerést. Nagy *önmegtagadás*, tiszteletet gerjesztő lelki erő kellett hozzá, hogy soha meg nem tántorodva, hűen kitartson hivatásán, bízva mindig és remélve még most is.

Hosszú negyven éven át hintettük széles e hazán az ideális honszeretet magvait, hazafias lelkünk melegével árasztottunk el nemzedekről nemzedeket, ápoltuk, melengettük a magyar nemzeti élet virágait az iskola falain belül és a nagyok között, azon kívül és nem hiába! Kivirult a nemzeti élet búbajos kertje és a magyar nemzeti élet erős, elszánt lelkű bajnokai ott állanak a fórumon, ahová őket a nemzeti érzület ellenállhatatlan hatalma emelte.

Van-e tehát természetesebb valami, mint az a körülmény, hogy a magyar tanítóság vágyainak, reményeinek teljesülését a nemzeti kormánytól várja. Attól a nemzeti kormánytól, amelynek többségétől a nemzetgyűlés előtti tett ígéretét erre bírja és amely ígéret a tanítóság jobb jövőjének reményét táplálta.

A magyar tanítóság soha oly izgatott nem volt, mint most, bár erre legalább ez idő szerint még szükség nincs. Nincs szükség pedig azért, mert ügyünk jó kezekben van és addig, amíg rajtunk serelem nem esett, jogában senkinek sem áll a veszbarangot húzni és ezzel a tanítóságot izgatni és keserűségét növelni. *Apponyi* Albert kultuszminiszter úr elég garancia arra, hogy a magyar tanítóságot a méltányosság szerint és a rendelkezésére álló eszközök mértékéig kielégíti. Mi pedig magyar *katholikus tanítóság*, bizhatunk annál is inkább, mert mi *kiváltságokat*, jogosultságot *előnyöket* nem kérünk, mi *egyért* küzdünk és ez egy — az *egyenlőség!*

Naggyá e hon csak akkor válik, ha minden magyar *testvér* lesz, de hogy testvéreké legyünk, ahhoz *egyenlőség* kell, mert csak az egyenlőség tart össze és egyesít, a különbség bomlaszt, szétválaszt. Legyen minden magyar néptanító a nemzet egyenlően méltatott munkása, hisz a cél, amelyet szolgálunk, az ügy, amelyre esküszünk, a magyar nemzeti nevelő-oktatás szent ügye is csak egy. A munka, feladat, felelősség és minősítés is egy és ugyanaz. Legyen az *egyenlőség* kimondásával vége annak a gyűlöletnek, amely jelenleg a magyar tanítóságnak kasztrókra való osztásából a nemzeti művelődés kimondhatatlan kárára ered.

Egyedül ez a magyar katolikus tanítóság kérése: ne zavarják ezt semmi egyébvel és mi hisszük, hogy a közvélemény és az országos sajtó által annyi rokonszenvvel és elismeréssel fogadott és tárgyalt, ami sajnós, a sok tapintatlan föllepés következtében már lohadni kezd, ügyünk az *egyenlőség* nagy eszméjének megfelelően kedvező megoldást nyer.

Arra, hogy a magyar tanítóság most is üresen, avagy *morzsikkal* bocsáttatnak el, még gondolni sem merünk, mivelhogy ez oly káros visszahatással volna fejlődő és izmosodó kulturális életünkre, amiért a felelősséget a nemzet előtt elvállalni nehéz volna, ellenben a tanítóság jogos igényeinek méltányos kielégítése a hazának *megelégedett, boldog* tanítói kart fog adni, ami egyik előfeltétele a *boldog* nemzetnek is.

Ezt kéri jogosan a *nemzet és haza* érdekében minden magyar néptanító.

Pozsony.

Mihalicska János.

Egy sikerült havi tanácskozmány nyílt kérdésekkel.

(Vége.)

Amde a fokozatos egymásutánba fölvetett s előre kitűzött tettek mellett a halaszthatlan tanügyi dolgok is szőnyegre kerülnek. Ugyanezen havi tanácskozmányon az iskolai könyvtárak kezelése is szóba került. A könyvtár célja, használata és szervezése már a múlt ülésen is széles alapon meg lett beszélve. Most az egyik tanító azt az eszmét vetette föl, hogy jó lenne,

ha a fölállítandó iskolai könyvtár kötetei még a szünidőre itt lennének. Ez esetben ezeket a tanítók közt szét lehetne osztani. Minden tanító aztán a könyv nagyságának megfelelő papírlapra rövid jellemzést írna az általa elolvasott könyvről. E rövid jellemzésben bent lehetne néhány szóval az, hogy mi azon műnek célja (ismeretközlés-e, felebaráti szeretetre vagy más erényre buzdító-e, földrajzi tárgyú-e, mese-e stb.)? A szereplő főszemélyekből is egy-kettőnek nevét oda lehetne írni. Továbbá, melyik osztálybeli tanuló fölfogásának felel meg. Lehetne egy pár szóval különvéleményt is mondani azon műről. Ezen kis jellemzést azután, hogy mindig kéznél legyen, az illető könyv végére ragasztaná be a tanító.

Célja és haszna ennek az volna, hogy ha a tanító az évközi szünidőben nem képes minden művet átolvasni, akkor — tartalmát és irányát nem ismerve — nem tudja biztosan, hogy ez, vagy azon könyv odaadható valamelyik tanítványának úgy, hogy az haszonnal foglalkozhassék vele. Ezen kis jellemzés kisegíthetné őt ebbeli aggályaitól.

A másik haszna ezen ki jellemzésnek meg az volna, hogy ha visszahozza a tanuló a könyvet, ezen kis jellemzés nyomán is tehetne néhány kérdést a főszemélyekre vonatkozólag. Mert hát a tanítónak sem lehet a feje káptalan, vagy magazin, hogy az összes művek főszereplőinek neveit abba elraktározhassa s amikor kell, onnan hirtelen előrántassa. Tapogatózni meg aziránt ajánlatos, hogy vajjon olvasta-e a tanuló azon könyvet? Megértette, kedvelte-e? Azonban ő sincs azzal egészen kibékülve, hogy a jellemzés a könyvbe legyen ragasztva, de mert ott van legjobban minden műnél kéz alatt, azért ajánlja ezt.

Itt azután megint egy nagyon érdekes vita indult meg. A vége az lett, hogy a jellemzés eszméje általános helyeslés közt el lett fogadva, de azon megszorítással, hogy ne a könyvbe legyen ragasztva, hol a szülők és a gyermekek is elolvashatnák, hanem minden tanító külön füzetben a maga egyéni véleménye szerint jellemezze a könyvet. Mert viszálykodásra is adhatna alkalmat a beragasztott jellemzés, mivel egyik tanító a másik társának jellemzésével esetleg nem értetne egyet s akkor kész lehetne a perpatvarkodás.

Közöltem a havi tanácskozmányból ezeket azért is, mert két nyíltkérdés van fölvetve, amelyhez a kartársak részéről e lap hasábjain oly élénk eszmeeserét várunk, mint a minő amienk volt a tanácskozmányon.

A két nyílt kérdés:

1. Mikor kezdjük meg a tintával való iratást az I. osztályban? (A budapesti [hiv.] Tanítótestület ezévi ápr. 5-ikén tartott ülésén tárgyalt és határozott ugyan e kérdésben, de más viszonyok és körülmények mellett más lehet az eljárás is.)

2. Szükséges-e és hasznos-e az ifjúsági könyvtár műveiről jellemzést készíteni s mi módon?

Hozzászólást kérünk és várunk.

Kalocsa.

Resli István.

Az iskolai könyvtárak felhasználásának módja.

(Részlet a kongresszusi előadásból.)

Az új idők népnevelésügyének nagyszabású, kiterjedt és mélyreható programja nem valószínűsíthető meg a népiskola jelenlegi módszerével és eszközeivel, sem pedig annak szűk körében. Népiskoláinknak egyik sarkalatos hibájuk, hogy tanítanak, de nem nevelnek. A tanterv száraz, lélektelen ledolgozása a cél és nem a lélek fejlesztése, a szív nemesítése. Iskoláink legnagyobb-része a modern technika legújabb vívmányaival bőven felszerelt pedagógiai automata, melybe hatástündős korában belekerül a kis életvidám, szurtos-borzas kultur csemete, s 12 éves korában előjön a simára-tisztára nyalt taneredmény, mely el van látva az elemi ismeretek részben hasznos, részben haszontalan felszerelésével, de a lélekről le van törölve a gyermeki mohóságnak himpora, és sokszor a csömörlésig ki van elégitve az emberi szellemnek már a gyermekkorban megnyilatkozó ösztönszerű ismeretszomja, művelődésvágya.

Ezzel a szűkkörű s épen a mi napjaink sokoldalú követeléseivel szemben csődöt mondó pedagógiával szakítani kell sürgősen és teljesen. *A kuth, tanítósnak a keresztény szociálpedagógia zászlaja alá kell sorakoznia*, mely egy helyesebb, tökéletesebb, az új idők szellemének megfelelőbb népnevelést jelez. A szociálpedagógia lényege abban áll, hogy a tanító minden törekvését, munkáját a nép egyetemes jólétének, üdvének szolgálatába állítja, s ez okból a gyermeket nem mint különállót, önmagában egészet kezeli, hanem mint a jövő társadalmának egyik tagját: az iskolát igazán az élet iskolájává magasztja, honnan az ifjú emberiség minden oldalról felvértezett kerül ki a lét harcaterére; az iskola védő falai közül kibocsátott ifjúságot nem hagyja magára az élet labirintusában, hanem vele halad mindenkor és mindenütt, a lélek válságaiban, a kísértések és veszélyek nehéz óráiban legszorosabban ragaszkodva hozzá.

A szociálpedagógia iskoláját két főtényező alkotja: a tanító és a könyvtár. A hivatásszerető, rátermett, intelligens, minden tekintetben kora színvonalán álló, a haladó idő szellemét megértő tanító, az *igazi népnevelő*, aki a gondozására bízott gyermeksegregben a népet, a nemzetet látja és alakítja, aki nem zárkózik az iskola szűk falai közé, hanem népének a lét küzdelmeiben is tanítója és vezére. *S a könyvtár*, ez a legtökéletesebb, legsokoldalúbb, eléggé soha ki nem meríthető nevelési és oktatási eszköz, mely hivatva van az emberiség összes rétegeibe beleömlésztetni a szellem legértékesebb kincseit: a világosságot, az öntudatot, a megleledést, jóléletet, boldogságot és igazságot.

Az iskolai könyvtárak ügyének legfontosabb része: azok *felhasználásának módja*. Ez a legteljesebb ismeretesebb tanulmányt igényli a tanító részéről.

Eredményes munkálkodás céljából föltétlenül szükséges, hogy *a könyvtár ne csak az iskola léttárába legyen fölveve, hanem a tanterembe is, ott szerepeljen annak minden részében, képezze alapját, gerincét a tanító munkálkodásának.* Legyen szerves összefüggés az iskola és a könyvtár között, mint ahogy el nem választható összefüggés van a szív és az életet vivő erek között.

A könyvtár szerepe már a népiskola első osztályában kezdődik, a beszéd- és értelem-gyakorlatok keretében. Képzeljük el csak azokat a rózsás arcokat, a csillogó szemeket, a felíg nyitott ajkakat, melyek mindegyikéből a gyermeki lélek mohó érdeklődése, kíváncsisága mosolyog elő, midőn a tanító szép színes nyelven, a növendékek felfogó-képességéhez mért meséket mond az apró seregnek. E korban a fantázia az a szerv, melyen át a gyermek lelkéhez férhetünk. Arra azonban vigyáznunk kell, nehogy egyedül a képzelő-tehetséget foglalkoztató és fejlesztő üres, tartalmatlan meséket adjunk elő; a mese-szerűséget, a csillogó köntöst csak eszközül használja a tanító, melynek segítségével valamely erkölcsi jellemvonás iránt érdeklődést, rokonszenvet, vágyat kelteni törekszik. Egyébként is főszabály, hogy a csakis szórakoztató olvasmányok pedagógiai szempontból teljesen értéktelenek. Gyönyörködtető mesemondásunknak is bizonyos lélekfejlesztő, szívnemesítő eredménnyel kell bírnia, mint ahogy az illatos, színpompás virágok kelyhében is magvak érlelődnek.

A beszéd- és értelem-gyakorlatok körében, bármiféle tárgyról legyen szó, mindig lehet és fel kell használnunk az iskolai könyvtárt: alkalmas, odaillo elbeszélni valót elegendőt találunk közte.

Az iskolai könyvtár felhasználásának második fva az, midőn már nemcsak a magunk szavaival mondjuk el a mesét, hanem a könyvből felolvassuk. Es ez fontos mozzanat, mit kellőképen ki kell aknáznunk. A gyermekeket figyelmeztetnünk kell, hogy azok a világszép mesék és regék, melyekben annyi gyönyörűséget találtak eddig, mind bent foglaltatnak a könyvtár könyveiben és aki megtanul és tud olvasni, az akkor gyönyörködhetik bennük, mikor kedve tartja. Mily örömmel, mily mohó kedvvel fognak ezek a növendékek tanulni, hogy mennél előbb olvashassanak! Mennyire megszeretik az iskolát, hol szinte játszva annyi szépet hallanak s az iskola révén a könyvet, mely mind e szépségeket magában foglalja! S ha ennyire jutottunk, ha a könyvet sikerült megszerettetnünk, akkor a legnehezebb lépést már megtettük, mert a gyermek lelkében a legbecesebb emberi ösztönt: a művelődésvágyat fölébresztettük s további munkánk csak abból kell állania, hogy ezt a vágyat föntartsuk, erősítsük s végül öntudatosá fejlesszük.

Az iskola további évfolyamaiban fokozatosan áttérünk a gyönyörködtető olvasmányokról az ismeretközlőkre. Itt tűnik elő az iskolai könyvtárak

rendkívüli haszna, bárminő tantárgy ismertetésénél. Például a földrajz tanításánál mennyivel többet érő sikert arathatunk, ha egy vonatkozó utirajzot ismertetünk meg, mely leírja a vidék vagy ország minden jellemző vonását, mellyel szinte vele utazunk, annyira élénk varázsolja a valóságot, — mintha e helyett csupán a tankönyv száraz statisztikai adatait magoltatjuk be. A tankönyv adatai életre kelnek, a tárgy láthatóvá, valósággá, egésze alakul ilyen tanítás mellett és a maga összes jellemző és részletes vonásaival együtt belenyomódik a fogékony gyermek lélekbe. Robinson Crusoe történetéből, vagy Nansen és Stanley utazásaiból bizonyára vonzóbb és hűebb fogalmak nyerhetők a tropikus és eszaki vidékek, vagy Afrika állapotáról, mint a tanító és a tankönyv ismertetéséből. — Vagy a történet tanításánál is, ha elolvastatom szent István vagy Hunyadi János életrajzát, mennyivel más lesz a hatás; élő és cselekvő embert fognak látni, aki szeretetre, csodálatra és követésre méltó, míg a tankönyv szűk keretében az első koronázás, a veszprémi esata, vagy a rigómezei és nádorfehérvári ütközetek dátumai ilyen hatásra nem alkalmasak. S így vagyunk minden egyes tantárggyal: tökéletesebben elvégezzük feladatunkat, ha könyvtárt használunk, mintha nem használunk.

A második osztálytól kezdve kétféleképpen használjuk az iskolai könyvtárt: az iskolában és otthon. Ennek az átmenetnek is rendkívül óvatosan és alaposan kell megtörténnie.

Minthogy az iskolai könyvtárak voltaképeni célja a magasabb értelemben vett olvasásra, a könyv tartalmának helyes megértésére való tanítás, ezért rendkívüli fontossággal bír a könyvnek a napskolában való fölhasználása. Az iskolában fölolvasott könyv tartalmának helyes értelmezését a tanító fölvilágosításaival, magyarázataival irányíthatja, elősegítheti, míg az otthon olvasott könyvből a gyermek esetleg ferde nézeteket meríthet. Itt van az óriási különbség az iskolai könyvtárak régi és új használata között, mert míg a régi szerint a könyv csak amolyan luxusdolog volt, amit a növendék tanulás után, esakis tanuláson kívül vehetett kezébe, mintegy kellemes pihentető időtöltésül s a helyes értelmezéshez nem szoktatott elme akárhányszor mérget szitt ki belőle, — addig az új pedagógia a tanterv keretében, a tanítással szerves összefüggésben kezeli a könyvet, az iskolában olvastat mindaddig, míg a gyermek nem képes a könyvet helyesen olvasni, azaz míg értelmet felfogni és megítélni nem bírja s esakis akkor ad önálló olvasás végett könyvet a kezébe, mikor a növendék már képessé lett az abban rejlő szellemi kincsekre önmagától reáakadni.

A könyvnek az iskolában való tökéletesebb kihasználása végett szükséges az iskolai könyvtárt *osztálykönyvtárakra* felosztani. Úgyszintén a leánykák részére is külön osztálykönyvtárakat kell összeválogatnunk, mert a nő gyengédebb,

finomabb lelkülete, érzelmesebb lénye megfelelő szellemi táplálékot kíván. Az iskolai könyvtárnak osztályok és nemek szerint való beosztása nem nagy fáradságába kerül a gyermeki lélek nemi különbözőségét s fejlődésének fokozatait ismerő tanítóknak.

A könyvtárnak az iskolában való fölhasználása a következő módokon történhetik:

1. *A tanító fölolvas.* Ennek az a speciális haszna van, hogy a gyermek megfigyelve, megtanulja az értelmet kifejező, a különféle gondolatokat különféleképpen hangsúlyozó olvasást.

2. *A tanító a növendékkel olvastat föl.*

Mindkét módot használhatjuk akár a tanítás, az ismeretközlés előtt, akár utána; a helyes tanítói érzék a legjobb tanácsadó. Mindkét mód azzal az előnnyel bír, hogy a tanítóknak alkalmuk van ellenőrizni, vajjon helyesen értik-e a gondolatokat, vajjon a gondolatokat helyesen fűzik-e egységes egésze; az ismeretlen szókat, kifejezéseket, a homályos vagy nehezebb gondolatokat értelmezi és magyarázza, valamint a rokonfogalmakról is fölvilágosítást nyújt; mindez vég-eredményben az olvasottak helyes megértését idézi elő, amit a gyermek a maga erejéből még aligha érhetett volna el.

3. Valamely ismeret közlése után, mikor a benyomás még élénk, a növendékek között szétosztjuk a vonatkozó olvasmányt tartalmazó könyveket, akár az iskolában, akár otthon való elolvasás céljából. Ez természetesen esakis úgy lehetséges, ha annyi példányunk van egy könyvből, ahány gyermek van egy osztályban. Az ilyen *tömegolvasmányok* nevelőhatása eléggé nem méltányolható. Mikor az egész osztály azonos gondolatok és érzelmek hatása alatt áll, mikor a növendék-sereg ugyszólván egy szív és egy lélek, akkor érkezett el a nevelő-művész számára a legalkalmasabb pillanat a hatás okozta jó eredmények mély és maradandó bevésésére. Tömegolvasmányul esakis valóságos ifjúsági remekműveket szabad fölhasználni.

A könyvtárnak az iskolán kívül való fölhasználásánál mindig szem előtt kell tartani azt, amit az eddigi szokás mindig szem elől tévesztett: az otthon való olvasásnak is szoros összefüggésben kell állania a tantervvel. Vagyis nem szabad rendszertelenül, öletszerűen szétosztogatnunk a könyveket, mítsém törődve az általuk előidézett hatással, eredménnyel. Az otthon való olvastatás az iskolában gyakorolt könyvhasználatnak folytatása, mintegy próbája annak, vajjon már eléggé alkalmas-e a növendék olvasmányának önálló megértésére?

Wohlmuth Ernő.

(Vége köv.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés A székesfehérvári róm. kath. tanítók Egyesülete november hó 29-én tartotta évi közgyűlését Székesfehérvárott. *Dr. Kuthy József, c. kir. főigazgató, egyesületi elnök* magasröptű megnyitó beszédében ki-

jelölte a mai magyar tanítóknak egyedül helyes szociális álláspontját: rendületlen hűség a haza és egyház iránt, lelkes buzgalom a nehéz hivatkozás szolgálatában és munkáinknak megfelelő tisztességes anyagi ellátásunkhoz való komoly következetes ragaszkodás. Hogy mennyire a tanítók szívéből jött e hang, bizonyítja a meghatottsággal határos lelkes hangulat, mely e szavak nyomán fakadt s az az elismerés, amely a tanítók elnökük érdemét honorálták. A folyó ügyek elintézése után következett a napirend egyik érdekesebb pontja: *Lanzereitsch* Antal, járásköri elnök előadása a hangjegyekről való módszeres énektanításról és az előadó által szakszerűen szerkesztett énektanítási fali táblák bemutatása. A szerző jeles műve, mely különben az első díjjal kitüntetett pályamunka, tárgyánál fogva is nagyfontosságú, amennyiben elhanyagolt énekközpontjaink fejlesztését célozza. A tanulságos ismertetést a jelenlévők hálás tetszéssel fogadták és osztatlan elismeréssel adózták az ötletes előadónak. *Lanzereitsch* Antal a «Módszeres Énekkönyv»-ét és az «Énektanításhoz való fali táblák»-at nyomda alá boesátja. Végül elhatározottat, hogy a néptanítók fizetésének rendezése tárgyában az összes megyebeli tantestületek bevonásával f. évi december hó 13-án Székesfehérvárott rendkívüli nagygyűlés fog megtartatni.

IRODALOM.

Zászlónk. Ifjúsági folyóirat. A legmelegebben ajánljuk apák, anyák, nevelők és különösen a serdülő ifjúság minden igaz barátja és vezére figyelmébe. Hogy e lapnak milyen az iránya, kiállítása, gyümölcsei, arra nézve maguk a magyar katolikus közélet vezetői máris megnyilatkoztak. Egy évfolyam bekötve 300 oldalnyi s vagy 400 képpel ékes vaskos kötetet tesz ki. Ehhez csak azt tesszük hozzá, hogy a «Zászlónk» előfizetési ára a legolcsóbb az egész magyar irodalomban. Egész évre 2 kor. Félévre 1 korona. A jelen iskolai évvel a «Zászlónk» immár V-ik évfolyamát kezdte meg. Az új előfizetők a lapokat az V. évfolyam 1. számától kezdve kaphatják. Mutatványszámmal ingyen és bérmentve, készségesen szolgál a kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-u. 50. Ezáltal különösen a kath. körök és ifjúsági egyesületek figyelmét hívjuk föl arra, hogy a «Zászlónk» II. és III-ik évfolyamait, a meddig a készlet tart, a 1:30 K-ért, tehát jóformán *féláron* kaphatják meg bérmentes küldéssel, ha a pénzt előre beklódik. Ezen két vaskos kötetben van megírva és számtalan képpel illusztrálva az egész orosz-japán háború kitörésétől a végéig. Könyvtárak potom 2:60 K-ért két tartalmas és érdekes könyvvel gyarapodik. Sietni kell, mert ha elfogy, alig juthatnak hozzá. Ime például az első teljes évf. már csakis 15 K-ért, a IV-ik pedig éppenséggel 20 K-ért kapható csekély száma miatt.

VEGYESEK.

Buzdító szavak. Ember Károly lovaghoz, az orsz. kath. Tanügyi Tanács elnökéhez, lapunk szerkesztőjéhez a következő sürgöny érkezett: «A bieskei esperesi kerület kath. kerületi gyűléséből üdvözlök nagyságodat, mint a kath. tanügyi lelkes harcosát. *Magdiés* elnök, esperes.»

Köszönetnyilvánítás. A Szent-István-Társulat t. elnöksége a pruzsinaí szegény tanulóknak 50 db. tankönyvet egyes volt adományozni. Ezen szíves adományért a tanulók nevében hálás köszönetet mond *Pápay Endre* iskolaszéki elnök.

Tanítók mozgalma. Az egri róm. kath. tanítótestület kérvénnyel fordult Eger város országos képviselőjéhez, hogy a tanítók érdekében támogatását kérje. Ohaj-tásaikat a következőképen foglalják össze: 1. Az egész tanítószóközösség fizetését az állami tisztviselők XI., X. és IX. fizetési osztályának elvei szerint rendezve, minden tanítót eddig eltöltött szolgálati éveinek számához képest 1907. januártól kezdődően a megfelelő fizetési osztályba és fokozatba soroljanak. 2. Kérik a természetben való

lakás ügyének és a lakásbér-illetménynek méltányos rendezését, az utóbbit úgy, hogy a tanító lakásbérére sehol se lehessen kisebb a XI. fizetési osztály III. fokozatával járó lakásbérnél. 3. Kérik az igazgató-tanítói állások általános szervezését és illetményeik megállapítását.

Kitiltott Tankönyv. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter az «Istoria Bisericeasca III. Carte de Religiume pentru scoalele medii Editia IV. Caransebes 1903. Editia si Tipariul Tipografiei si librariiei diocesane. Pretul 1 cor.» című tankönyvet, mivel súlyos tárgyi hibákat, közjogi botlásokat és az országos törvényekkel szemben tiszteletlenséget tartalmaz, a hazai tanintézetekben való használatától eltiltotta.

Halálozás. F. év november 9-én elhalt *Thurbözy Gábor* diósjenői róm. kath. kántortanító. Az elhalt 43 évig működött a tanítói pályán. Ebből 40 évig Diósjenőn. Szorgalmas, tevékeny tanító volt és mint ember, mint jóbarát mindenki által szeretve. 10 évig volt a nógrád-járású tankör jegyzője és 1894. év óta mostanáig alelnöke. Három év előtt a nógrádmegyei tanítóegyesület tiszteletbeli tagjává választotta. Paláston, Hont megyében született és 62 éves volt. Az örök világosság fényeskedjék neki, legyen nyugodt pihenése!

Inkompatibilitás. Egy vidéki kartársunk küldte be e sorokat: Arról az összeférhetlenségről van szó, amelyre a «Néptanítók Lapja» nem ad példát. Itt épen az összeférhetőség furcasága látható. A tisztelt lapnál t. i. hárman ölelkeznek össze: A szerkesztőség kedves elve, a változó miniszteriumok vegyes színei és a tanítószóközösség elzárkózott ügyei. Aki a három dolgot jól ismeri, az tudja, hogy ezek sehogy se férnek össze. A «N. L.» mégis azt gondolja, hogy igen s egy papiroson akarja ügyüket elintézni. Azonban dacára annak, hogy ez nem természetrajz, itt is felütődik a szokás: az erős tiporja a gyöngét. S így történik meg, hogy a «N. L.» néha úgy végig csattogtatja ostorát a tanítószóközösségen, akárcsak az idomító a lovan. Azért, mert a szerkesztőség és a miniszterium elvei szilárdabbak, mint a tanítók érdeke (amely tulajdonképpen a magyar népoktatásügy sorsa). A szerkesztőségnél még hatalmasabb a miniszter s gyakran a maga nézeteit is kénytelen megmástitani. A miniszterek változnak, tehát a miniszteri óhajok is módosulnak, módosítván a másik két princípiumot. Ezekből az okokból áll elő az, hogy az egyetemi nyomda papiroson (ugynevezett Népt. Lapja.) oly vegyesek az igazságok, hogy a legfigyelmezeitebb elmét is megzavarják. Szaklapnál szinte korszakos jelentőségű az a sok ellentét, pártosság s az elvek oly forgása, mint az a «N. L.»-nál tapasztalható. Egyik számában hozza a «Budapesti Hírlap»-nak azt a véleményét, hogy a tanítóegyesületnek (a kassai ált. tan.-egy. határozata) még csak joga sines a szociális szervezkedéshez s ugyanabban a számában forrón ajánlja a «Tanítók Szavá»-t, amely megint a füzesgyarmati tanítótestületnek azt a mondatát dicséri, hogy: a jövő a szocialdemokraciáé. Mi tehát a N. L. meggyőződése? Mikor Apponyi lett a vallás-miniszter, akkor a lapocská oly meggyőződéssel irt a keresztény vallásosságról, hogy anná többet még a «Religió» sem kívánhat: holott előbb ilyesmi eszébe sem jutott. Néha úgy zokog, a kollegiális egyetértés hiányát konstatálván, mikor azonban az a meleg hír jön, hogy az állami tanítók jobb pénzt kapnak, ahhoz olyan megjegyzést fűz, amit a községi és felekezeti tanítók meg nem köszönnek. Szeretné, ha a magyar tanító gazdag lenne s tudja, hogy nem az, mégis tönkre akarja tenni a «Nagy Magyar Atlasz» megvételével, amelyről tudjuk (mert okos ember kimutatta), hogy az egész munka hasznosító tanárok felületés munkája s nem 48, de 5 koronát se ér. Mindezeket a dicséretes dolgokat úgy szolván a N. L. egyetlen számában találtam meg. Hát a többiben még mennyit láthatnék? Nem tudom, mely kéz csinálja így ezt az ujságot: lehet, hogy nem is egy kéztől származik, s ezért van az a kellemes változatossága. De bárki legyen is a készítője, meg kellene kérni, hogy ne cikkezen belé, akkor a jövőben a hivatalos rendeleteket bosszankodás nélkül fogjuk olvasni. *H. vidéki tanító.*

Köszönetnyilvánítás. A Szent-István-Társulat nagyméltóságú elnöksége 10 kor. 56 fill. értékű tankönyvet

utait ki díjtalanul a folyó évben az erdőkürti róm. kath. népiskolának. A szegénysorsú tanulóknak nyújtott ezen kegyes adományért a nagyméltóságú elnökségnek halás köszönetét fejezi ki az iskolaszék s az iskola tanítója: *Walenta Antal*.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly**.

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Bankai főkegyhazi magyar-tótannyelvű róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: két szoba, konyha, kamra és különféle cimeken 820 kor. Kántori próba és választás *január 10-én*. Kérvények a bankai (u. p. Pöstyén) iskolaszékhez küldendők. 754 1—2

Tomek pusztai (Pozsony m.) tót-magyar nyelvű elemi iskola tanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 630 kor. államsegély, 120 kor. község pénztárából, 10 méter tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő. rét-jövedelem (széna, sarju) 30 kor. Pályázati határidő *dec. 17.* Kérvények *Szedler Sándor* aresp. pléb. Búrszentgyörgyre (Pozsony m.) címzendők. 763 1—1

A vigvári róm. kath. iskolánál tanítói állásra *dec. 12-ig* pályázat hirdetik. Fizetése 800 kor. és lakás *Iskolaszék*. 761 1—1

Győri püspöki megye.

A fertőrákosi róm. kath. iskolánál szervezett ötödik tanítói állásra *december 18-ig* terjedő határidővel pályázat hirdetik. A folyamodások az iskolaszékhez küldendők. Az állás 1907 évi január 1-ével elfoglalandó. A tanító díjazása egy butorozott szoba és 800 kor. *Kucsey János* plébános. 759 1—1

Kassai egyházmegye.

A bartosfalvi (Sáros m.) róm. kath. elemi iskolai tanítói állomásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása: a hitközségtől 600 kor., államsegélyből 180 kor., egyszobás lakás, fűtletmény, és a beltelken három kert hasznélvezettel. Határidő *december 16.* *Prónai Rezső* lelkész, Hertnek (Sáros m.) 758 1—1

Sárosmegyei Erdővágas róm. kath. kántortanítói állomásra pályázhatnak személyesen oklevelesek *december végéig*. 762 1—1

Pécsi egyházmegye.

A dunaszekesői róm. kath. iskolaszék újonnan szervezett tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése a hitközségtől 600 kor. havi előleges részletekben. Államsegély folyamathban. Kötelessége egy osztályt vezetni, ismétlősöket kartársaival felváltva oktatni, nemkülönben kántoriakban segédkezni. Választás *dec. 23.* az állás január 1-én elfoglalandó. 741 2—2

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A zilahi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: szabad lakás, mely áll két szoba, konyha, kamra és pincéből, készpénzfizetés: 800 kor. 28 m² tűzi fa, melyből a tanterem is fűtendő, 650 □ öl szőlő, mely a jövő évben már termés alá jó, stóla-jövedelem mintegy 100 kor., törvényes ötödéves korpótlék.

Kellőleg felszerelt folyamodványok *dec. 18-ig* az iskola-zéki elnökhöz küldendők. Zilah 1906 nov. 29. *Csapony Ignác* esp.-pléb. 756 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A ledniczi róm. kath. iskola második tanítói állomásra *december 10-ig* pályázat hirdetik. Javadalmazása a díjlevél szerint 800 kor. *Iskolaszék*. 760 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A kazári tanítói állomás megüresedvén, ezennel arra pályázat hirdetik. Fizetése 800 kor. és szabad lakás. Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása. A pályázatra legkésőbb *december hó 20-ig* lehet jelentkezni, mivel akkor lesz a választás. A pályázaton nők is résztvehetnek. A jelentkezők folyamodványukat Kazár, u. p. Kisternye (Nógrád m.) főtisztelendő *Grantner Antal* iskolaszéki elnök, plébánoshoz küldjék. 751 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Kálozon a róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állás lemondás folytán megüresedett. Pályázhatnak okleveles, esetleg nem okleveles tanítók vagy tanítónők. Javadalom: egy butorozott szoba a hitközségtől fűtéssel és 200 korona. A kántortanítótól élelmezés, világítás és tisztogatás, 100 kor. készpénz. Megjegyzem, hogy a készpénzfizetés ez évben csak a december hó 1-től számítandó időre fizetetik. Ha férfi kapja meg az állást, köteles kántoriálmi utasításom szerint, a megválasztott tartozik az 1—2 osztályt tanítani és pedig az előd nyomán foromimikával. Pályázatok iskolaszék címére írva, felszerelve hozzám. Határidő *dec. 10. Radnich* i. e. 738 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

A felsőpatyi (Vas m.) róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: 800 kor. és butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni és a kántoriakban segédkezni. Az állás *dec. 15-én* elfoglalandó. Folyamodványok *dec. 13-ig* fogadtatnak el. *Puli György* pléb., iskolaszéki elnök. 752 1—1

A csákányi róm. kath. iskolaszék a III-ik tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése 700 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől, lakás, fűtés, tisztogatás. Kötelessége a kijelölt tanteremben és az ismétlősöket taitani, a gyermekeket naponként szentmisére vezetni s ott rájuk felügyelni, kántoriakban segédkezni. Választás *dec. 16-án*. Csak férfiak pályázhatnak. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék*. 753 1—1

Váci egyházmegye.

A vácbotyáni róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdetik *dec. 17-re d. e. 10 órára*. Jövedelm: 20 ⁵⁵/₁₀₀ hold szántóföld, ismétlősök után 20 kor., 65 pár után páronként egy véka rozs és 50 fill., két szekér széna, 110 kor., deputátum, püspöki segély 12-60 kor., államsegély 122 kor., 3 kert, stóla, két szoba, konyha, kamra, istálló, 6l. A pályázati folyamodványok *Dobó István* róm. kath. pléb. isk. igazgatóhoz Váchartyánba (Pest m.) küldendők. Személyes megjelenés szükséges. 757 1—1

A penci róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: államtól 400 kor., hitközségtől 400 kor., lakás. Kérvények *dec. 16-ig* *Bequits Gyula* igazgatóhoz küldendők Kosdra (Nógrád m.) 755 1—1

== 24 nagyon csinos és dallamos ==

előjáték — Orgonaszekönyv II. — bérmentes küldéssel csak 120 fillér. Ha a mű nem felel meg, 8 napon belül visszaveszem.

Zámbó Károly r. k. kántor,
Szeged 6.

Hazafias Mária-dalok. 742 2-5

Kontor Elek e legnépszerűbb műve a legalkalmasabb és legértékesebb **Karácsonyi és újévi ajándék.** A dalok fényes sikere mellett — különösen kántorválasztásokon — számtalan elismerőlevél tanuskodik. Ára 3 korona. A főtiszt. lelkeskedő papságnak és kántortanító uraknak 2 korona.

Igen alkalmasak még **Karácsonyi és újévi ajándéknak** a következő diszes művek:

a) Egyháziak.

Hazánk Naggyasszonya. (10 dal.) Ára 3 kor., kedvezményvel 2 kor.

Immaculata. (3 dal.) Ára 2 kor., kedv. 1 kor. 50 fill.

Miatyánk. (2 dal.) Ára 2 kor., kedv. 1 kor. 50 fill.

Magyar Dallamos Ünnepi Praeludiumok.

Az összes hangnemből. (32 nagyobb orgona-darab.) Ára 5 kor., kedv. 4 kor.

b) Iskolaiak.

Örömdal. 4 szólamú vegyeskar, iskolaigazgató ünnepsére. Ára 1 kor. 50 fill., kedvezményvel 1 kor.

Üdvözlő dal. 4 szólamú vegyeskar, iskolaigazgató névnapjára. Ára 1 kor. 50 fill., kedvezményvel 1 kor.

c) Világiak.

Abrándok, Almok. 12 magyar dal. Ára 3 kor., kedvezményvel 2 kor.

Királyasszony kertje. 12 magyar dal. Ára 3 kor., kedvezményvel 2 kor.

Idyl. 6 oldalas műdal. Ára 2 kor., kedvezményvel 1 kor.

Tanító-induló. Ára 2 kor., kedvezményvel 1 kor.

A művek gyönyörű színes címlapjai híres művészek legkiválóbb festményeit mutatják be.

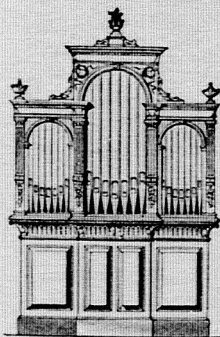
A fenti művek a pénz előzetes beküldése mellett bérletre megrendelhetők a szerző kollégánk lakeimén

Kontor Elek Budapest, VII., Csömöri-út 42.

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmonium építőmester

Egerben.

Ajánlkozom mindenemű templomi orgona- és harmonium-készítésére a legújabb légnyomatú, (pneumatikus) cső-rendszer szerint, igen jutányos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javításokat, tisztításokat és hangolásokat olcsón vállallok el jótállás mellett.

Zimmermann Gyula Henrik, Lipcse.

Legjobb szerkezetű harmonium gvara.

Üzletek: Lipcse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga, London.

Egyedüli képviselő Magyarország és Ausztria részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-utca 24.

Számos elismerőlevél kiváló szak tekintélyektől, az egész világból.

A Zimmermann-féle harmoniumok művészi hangolva, mindenütt feltűnést keltenek elvarázslóan szép összhangjukkal. Előnyös feltételeink tanítók részére: A vételár felének vagy legalább egy harmadának lefizetése és a maradék részletekben meg egyezés szerint.

Költségmentes szállítás.

Képes harmoniumárjegyzék ingyen.

További különlegesség templomok és iskolák részére: Igen erős szerkezetű, német módszerű, légnyomatú harmoniumok igen erős atható hanggal. Igen erős kereslet miatt kérjük a megbízásokat idejekorán közölni.

Fr. KISS KÁROLY főgimn. tanár 34926. sz. szabadalmát képez

„KAROLIUM“

vér- s paiztető, fakukac, poloska és a mézgasodást előidéző élősdieket irtó szer, mely ezen élősdieket biztosan elpusztítja és a fák immunissá teszi.

1 kis üveg ára (200 gramm) ... K 1.—

1 nagy üveg ára (500 gramm) ... K 2.—

50 üveg egyszerre történő megrendelésénél 20% engedmény.

Kizárólagos vesérképviselő a bel- és külföld részére a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Dr. Hets Ödön ügyész úr, aki a szert 2 év óta használja 70 holdas soroksári gyümölcsösében, a következő bizonyítványt adta:

Tekintetes Fr. Kiss Károly tanár úrnak Budapest.

As Ön utasítás folytán készített vértetű-keveréket gyümölcsfáimnál még a múlt év nyarán teljes sikerrel alkalmazván, készséggel jelentem ki, hogy ezen szer a körte- és almafákon mutatkozó vértetű kártevőre az egyedüli biztos szer. A múlt évben bekent fák az idén mind remeken hajlottak és termőképességüket vissza nyerték.

Kiváló tisztalattal

Hets Ödön s. k.

Ujdonságok:

Az elveszett aranyvirág

Regény. Fiatal leányok számára. — Irta:
G. Büttner Júlia. — Ara kor. 1.80

Nickleby Miklós élete és viszontagságai

Dickens Károly regénye. A magyar ifjúság
számára átdolgozta **Hevesi Sándor.** —
Ara díszes vászonkötésben kor. 2.80

Öt évi találkozó

Elbeszélés fiatal leányok számára. — Irta:
B. Büttner Lina. — Ara díszes vászon-
kötésben ... kor. 2.—

Az esti csillag

Történelmi elbeszélés a XVI. századból. —
Magyar nyelvre átírta **Ruschek Antal.**
Ara díszes vászonkötésben ... kor. 1.40

Békét a kunyhóknak.

Társadalmi regény. Irta: Ekensteen Mária.
Fordította Hodács Ágost. Ara füzve K 2.50

Elbeszélések

Irta: Kertész Kálmán. — Ara füzve K 2.—

Új Kis Tükör.

Irta: Öveges Kálmán. 1. rész.
Ara K —60 ... Ara K —60

A babonáról

Irta: Horváth E. János. — Ara K —60

A magyar és paripája.

Irta: Bartalos Gyula dr. Számos képpel.
Ara füzve K 2.—

A szeretet boldogít

Regény. Irta: Eschelbach Feri. Malcsiner.
Ara füzve K 2.50, kötve K 3.50

————— Megrendelhetők: —————

a **SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT**

könyvkereskedésében: Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. szám.